

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพลศึกษาในโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาในโรงเรียนทั้งนี้เพราะว่า การพลศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมไปพร้อม ๆ กัน ทำให้นักเรียนสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ¹ ดังนั้น ครูผู้หน้าที่รับผิดชอบต่อการสอนจึงควรจัดการศึกษาให้ถูกต้องและเหมาะสมให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียนในทุกระดับ เช่น การจัดหลักสูตร การจัดเนื้อหาวิชา การเลือกวิธีการสอน และอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการสอนวิชาพลศึกษาอย่างหนึ่งคือ การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา ทั้งนี้เพราะว่าน้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่งซึ่งสร้างสรรค์คนให้มีน้ำใจหนักแน่น ประกอบด้วยความเมตตา กรุณา มีศีลธรรมอันดีงาม เคารพต่อกฎหมายและกติกาต่าง ๆ รักความเป็นธรรม รู้จักเสียสละ ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความซื่อสัตย์ กล้าหาญ เคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ให้ความร่วมมือ เป็นผู้นำที่ดี เป็นผู้ตามที่ดี มีความจริงใจและยอมรับความจริง² คุณธรรมเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่แสดงถึงคุณภาพของคน และคุณภาพที่จำเป็นจะต้องมีการสอน มีการปลูกฝัง มีการอบรมให้เกิดความเข้าใจ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง

---

¹ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 1.

² กรมพลศึกษา, กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ, "น้ำใจนักกีฬา,"วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันตนาการ (ตุลาคม 2522) : 67.

และการที่จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าว ครูพลศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากคนหนึ่ง เพราะว่ากิจกรรมพลศึกษาและการกีฬาที่ครูพลศึกษารับผิดชอบอยู่นั้น ถ้าหากได้มีการจัดและสอนด้วยวิธีที่ถูกต้องแล้ว จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องกับนักเรียนโดยตรง

ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ความเจริญทางด้านวัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ที่จะช่วยให้อารมณ์ชีวิตในสังคมมีอยู่มากมาย ในขณะที่เดียวกันดูเหมือนว่าจิตใจของคนกลับจะเสื่อมโทรมลง ซึ่งอาจจะเป็นเหตุมาจากความเจริญดังกล่าวก็ได้ สังเกตได้จากสภาพจิตใจของคนในสังคม เช่น ลักษณะจิตใจที่เอิร์คเอาเปรียบ ซาดความอคทน ซากระเบียบ ไม่ค่อยเคารพต่อกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแข่งขันกีฬา เราจะพบว่าอุดมคติของการกีฬาที่แท้จริงเกี่ยวกับความมีน้ำใจนักกีฬาได้จางลงไป ซึ่งจะเห็นได้จากการแข่งขันกีฬาทั่ว ๆ ไป การแข่งขันมักจะมุ่งหวังชัยชนะมากกว่าเพื่อมิตรภาพ ดังนั้น เราจึงพบการโกงอายุ โกงกติกา หาประโยชน์ใส่ตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้เปรียบกว่าฝ่ายตรงข้ามของตน ท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านกล่าวว่า "เดี๋ยวนี้สนามกีฬามีแต่ความเห็นแก่ตัว มีแต่ตัวกู ของกู พวกกู จึงได้ทำร้ายกันและกัน เขียดเบียนกันและกันในสนามกีฬา ในนามของกีฬา"¹ ซึ่งผิดจากความมุ่งหมายของการกีฬาแต่เดิมมา

ด้วยเหตุนี้ ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หมวดพลานามัยในทุกฉบับจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนในเรื่องของการปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาไว้ เช่น ในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 สาขาวิชาพลศึกษา ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า "ให้มีคุณลักษณะประจำตัว เช่น การเป็นผู้น้ำใจนักกีฬา ความ

¹พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาคืออะไร (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2519), หน้า 88.

บุคลิกธรรม ความรับผิดชอบ ความรักหมุ่คณะ ความสามัคคี"¹ และในหลักสูตรประโยค
มัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 สาขาวิชาพลศึกษา ได้กำหนดจุดประสงค์ไว้ว่า "ให้มี
คุณธรรม เช่น ความมีน้ำใจนักกีฬา ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ
ความบุคลิกธรรม และความสามารถนำคุณธรรมดังกล่าวนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็น
อย่างดี"² ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เรื่องการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาเป็นเรื่องสำคัญและ
จำเป็นที่จะต้องให้เกิดขึ้นในช่วงของการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา อย่างไรก็ตาม เรา
ไม่ทราบเลยว่า ครูพลศึกษาซึ่งในฐานะผู้รับผิดชอบเรื่องการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาโดย
ตรง ได้ดำเนินงานในค่านี้อย่างไรบ้าง หรือใช้วิธีการอะไรในการปลูกฝังน้ำ
ใจนักกีฬาและประสบปัญหาอะไรบ้าง จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ
และต้องการศึกษาถึงวิธีการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาของครูพลศึกษา ระหว่างการสอนวิชา
พลศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงวิธีการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาของครูพลศึกษาในโรงเรียน ขณะมี
การเรียนการสอนในชั้นเรียนวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

ความมีน้ำใจนักกีฬาเป็นความมุ่งหมายที่สำคัญในวิชาพลศึกษา จึงเป็นที่เชื่อ
ได้ว่าครูพลศึกษาทุกคนได้ทำการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาให้นักเรียนในขณะที่มีการเรียน
การสอนวิชาพลศึกษาคู่ ซึ่งวิธีการสอนนี้สามารถทำการศึกษาได้

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520), หน้า 39.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.
2524 (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2523), หน้า 182.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงวิธีการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาของครูพลศึกษา
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนได้ตอบแบบสอบถามด้วยความ
จริงใจและตรงกับความเป็นจริง เชื่อถือได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

พหุภูมิหลัง ทัศนคติ และความศรัทธาของครูพลศึกษาแต่ละคน มีความ
ความแตกต่างกันอาจจะทำให้ความเข้าใจต่อความหมายของคำว่า น้ำใจนักกีฬานั้น
แตกต่างกันออกไป อันจะสามารถทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตอบแบบสอบถามได้

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิธีปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาของครูพลศึกษา
2. ทำให้ทราบข้อบกพร่องในการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาของครูพลศึกษา ใน
ระดับมัธยมศึกษา
3. เป็นแนวทางที่จะหาวิธีแก้ไข วิธีการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาของครูพลศึกษา
ต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การปลูกฝังน้ำใจนักกีฬา หมายถึง การสร้างให้เกิดความมั่นคง การสร้างความเข้าใจในเรื่องน้ำใจนักกีฬา อันได้แก่ ลักษณะของผู้เล่นที่ดี ผู้ดูที่ดี และลักษณะอื่นๆ ผู้เล่นที่ดี หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่ผู้เล่นกีฬาแสดงออกในขณะที่เล่นกีฬาที่เหมาะสม เช่น ปฏิบัติตามกฎกติกา การเล่นอย่างเคร่งครัด แสดงความเป็นมิตร และให้เกียรติกับผู้เล่น ทั้งฝ่ายตรงข้ามและฝ่ายเดียวกัน เป็นผู้มีใจหนักแน่นอดทน รู้จักยับยั้งชั่งใจอดกลั้น ระวังอารมณ์ ควบคุมสติ ไม่แสดงอาการโมโหโทโส หรือโกรธแค้นต่อบุคคลอื่น ๆ เป็นต้น

ผู้ดูที่ดี หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่ผู้ดูกีฬาแสดงออกในขณะที่ดูกีฬาที่เหมาะสม เช่น ให้เกียรติผู้ตัดสิน กรรมการ และแก่ผู้เล่นทั้งฝ่ายเดียวกัน และฝ่ายตรงข้าม แสดงความยินดีด้วยการปรบมือให้แก่ผู้ตัดสินกรรมการ และผู้เล่นทั้งสองฝ่าย ขณะลงสนาม เคารพและยอมรับคำตัดสินของผู้ตัดสิน และกรรมการตลอดเวลาการแข่งขันนั้น ๆ ไม่ยั่วเย้า คำทอ แหย่หยัน โห่ ผู้ตัดสิน และกรรมการ เป็นต้น

ลักษณะน้ำใจนักกีฬาคืออื่น ๆ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่ผู้เล่นกีฬาและผู้ดูกีฬาแสดงออกด้วยความเหมาะสม เช่น มีความสุภาพ เรียบร้อย ไม่แสดงอาการหยิ่ง และโอ้อวดต่อบุคคลอื่น ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง ไม่ถือผลแพ้ชนะ เป็นสำคัญ มีความรับผิดชอบ มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นต้น

ครูพลศึกษา หมายถึง ครู อาจารย์ที่สอนวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน วิทยาลัย วิทยาลัยครู วิทยาลัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของน้ำใจนักกีฬา

นักพลศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า น้ำใจนักกีฬาแตกต่างกันไป และโดยทั่ว ๆ ไปจะเกี่ยวข้องและนำไปใช้กับการกีฬาหรือพลศึกษา เช่น ฟอง เกิดแก้ว กล่าวว่า "ความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา คือ ผู้ที่เข้าเล่นหรือแข่งขันและปฏิบัติตามกฎกติกาการเล่น เป็นผู้รู้จักแพ้ ชนะ อภัย"¹

ไม่เพียงแต่เท่านั้น น้ำใจนักกีฬาอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการกีฬาหรือพลศึกษาเท่านั้น แต่อาจจะเกี่ยวข้องและนำไปใช้กับสภาพสังคมโดยทั่ว ๆ ไปก็ได้ เช่น เป็นน้ำใจที่ประกอบด้วยคุณธรรมที่จะช่วยให้บุคคลสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่ง วรศักดิ์ เพียรชอบ ให้แนวความคิดว่า "น้ำใจนักกีฬา หมายถึง น้ำใจที่เต็มไปด้วยความยินดี ที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับ น้ำใจที่เต็มไปด้วยความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่พยายามเอาตัวรอดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน แม้จะเป็นฝ่ายเดียวกันหรือฝ่ายตรงข้าม"²

อย่างไรก็ดี น้ำใจนักกีฬานั้นเกี่ยวข้องกับการกีฬาหรือพลศึกษาโดยตรง น้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมประจำใจนักกีฬา และคุณธรรมนี้เป็นคุณธรรมที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ในสนามกีฬา ซึ่งเราสามารถสังเกตเห็นได้ขณะอยู่ในการแข่งขันกีฬาทุกประเภท สมบัติ กาญจนกิจ นักพลศึกษาท่านหนึ่งกล่าวว่า

¹ฟอง เกิดแก้ว, "การอบรมให้เป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา" เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักการพลศึกษา (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 1. (สำเนา)

²วรศักดิ์ เพียรชอบ, "น้ำใจนักกีฬา," วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ (มกราคม 2523) : 20.

“น้ำใจนักกีฬาเป็นความสามารถที่จะแสดงต่อผู้อื่นว่า เข้าใจกติกาของ เกมสการ เล่นและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้น ๆ ยอมรับในคำตัดสินของกรรมการโดยปราศจากการโต้แย้ง พยายามเล่นอย่างเต็มที่เพื่อชัยชนะ และพยายามต่อไปถึงแม้ว่าจะเป็นผู้แพ้ก็ตาม ยินดีต่อชัยชนะด้วยความภาคภูมิใจอย่างสุภาพ ไม่แสดงอาการเย้ยหยันฝ่ายตรงข้าม และถ้าแพ้ไม่ถือว่าต่อชานหรือโทษสิ่งใด ๆ แต่ยอมรับในความพ่ายแพ้ นั้น ปรบมือหรือแสดงความยินดีต่อทีม หรือผู้เล่นที่ดีเยี่ยมของทั้งสองฝ่าย อีกทั้งซำบซึ้งและยอมรับในทักษะการเล่นของคุณต่อสู้”¹

พจนานุกรมทางการ กีฬา ได้ให้ความหมายของน้ำใจนักกีฬาว่า เป็นลักษณะจริยธรรมของการ กีฬา เป็นทัศนคติ เป็นการกระทำที่เหมาะสมและถูกต้องภายใต้กฎข้อบังคับของการ เล่น อีกทั้งจะแสดงความขัดแย้งออกต่อความไม่เหมาะสมทั้งสิ้น ทุกกรณีน้ำใจนักกีฬาเป็นการแสดงความมีมารยาทที่ดีต่อฝ่ายตรงข้าม ถ่อมตัวเสมอเมื่อเป็นผู้แพ้ และยิ้มแย้มแจ่มใสเมื่อเป็นผู้แพ้²

จากความคิดเห็นดังกล่าวสรุปได้ว่า น้ำใจนักกีฬา คือคุณธรรมประจำใจนักกีฬาที่สามารถแสดงออกเป็นการกระทำได้ทั้งกาย วาจา ใจที่คำนึง เป็นประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสังคม น้ำใจนักกีฬานี้จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นได้ อันเนื่องมาจากสภาวะของจิตใจที่ดี ซึ่งผ่านทางการฝึกฝนพลศึกษา มาแล้ว

¹สมบัติ กาญจนกิจ, ทำไมต้องพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประมวลศิลป์, 2519), หน้า 40.

²Parke Comming, The Dictionary of Sports (New York : The Ronald Press Co., 1949), p. 420.

การปลูกฝังน้ำใจนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรม เป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมที่แสดงออกให้เห็นได้ อีกทั้งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้น น้ำใจนักกีฬาควรจะเป็นหลักในการดำเนินชีวิตในสังคมได้ เพราะมีแนวทางแห่งการปฏิบัติที่ดีมากมาย ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อันได้แก่ ความรับผิดชอบ (Responsibility) กิริยาท่าทาง (Manner) และค่านิยมทางค่านใจใจ (Moral Values)¹

น้ำใจนักกีฬาควรจะเป็นจริยธรรมได้ประการหนึ่ง ซึ่งคำว่า "จริยธรรม" หมายถึง หลักแห่งการประพฤติปฏิบัติ² เป็นลักษณะของความประพฤติที่ถึงงามอันเป็นคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณา ความกตัญญู ความซื่อตรง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น³ ดังนั้น การปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาก็ควรอยู่บนพื้นฐานของการปลูกฝังจริยธรรมด้วย

การสอนหรือการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬา ควรจะสอนให้เกิดคุณลักษณะภายในจิตใจให้ได้และสามารถส่งผลออกเป็นพฤติกรรมภายนอก ซึ่งเรียกว่า การควบคุมตนเองภายใน⁴ หมายถึง การสอนให้นักเรียนได้รู้ว่า อะไรผิด อะไรถูก สิ่งนี้ไม่ควรทำเพราะเป็นสิ่งไม่ดี สิ่งนี้ควรทำเพราะทำแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเองและคนอื่น

¹ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ์, "พลศึกษาช่วยปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาได้จริงหรือ," วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ (มกราคม 2521) : 36.

²สกล นิลวรรณ, "วิธีการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรใหม่" เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์เพื่อการพัฒนาจริยศึกษา (2525), หน้า 2.

³กองแก้ว เจริญอักษร, "การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์," วารสารครุศาสตร์ (มีนาคม-เมษายน 2522) : 36.

⁴พยอม อิงคตานุวัฒน์, จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2521), หน้า 38.

การสอนเช่นนี้ทำให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังความผิดทั้งหมดโดยไม่ต้องทดลองกระทำก่อนหรือรอให้ความผิดเกิดขึ้นเสียก่อน เป็นการสอนให้เกิดคุณลักษณะประจำใจ แสดงพฤติกรรมภายนอกอย่างมีเหตุมีผล การสอนอีกประการหนึ่งที่สามารถควบคุมพฤติกรรมได้ คือ การสอนแบบทำให้เกิดการควบคุมภายนอก¹ หมายถึง การตั้งกฎเกณฑ์ ควบคุมไว้ หรือมีกฎบังคับอยู่ เช่น ถ้าทำเช่นนั้นไม่ก็จะถูกลงโทษอย่างนี้เป็นต้น การสอนเช่นนี้เป็นการเหนี่ยวนำให้เกิดแนวโน้มทางพฤติกรรมที่เหมาะสมจากความเกรงกลัวต่อการลงโทษนั้น

การสอนทั้งแบบการควบคุมภายใน และการควบคุมภายนอกควรประกอบไปด้วยกันในกลวิธีการสอนหรือการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬา ผู้สอนควรจะให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญของคุณธรรมนั้น ๆ และรู้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นจะเกิดผลดี ผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

เด็กคงจะไม่ได้เกิดมาพร้อมกับจริยธรรมหรือมีคุณธรรมประจำใจมาแต่กำเนิด แต่จะต้องได้รับการสอน การปลูกฝังและการชี้แนะ เพื่อจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาขึ้นจนกว่าจะสามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมในสังคมได้ ดังนั้น การวางแผนการสอนและการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรืออย่างมีระบบระเบียบ จึงมีความสำคัญ ซึ่ง วิศิษฎ์ วีระวุฒิ แนะนำว่า

ครูควรจะเริ่มสอนโดยการให้เด็กถึงความสำคัญของจริยธรรมนั้นก่อน ต้องให้เด็กเข้าใจว่าเพราะเหตุใดเราจึงต้องทำสิ่งนี้ ทำให้เด็กเห็นความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ จนเกิดความตั้งใจที่อยากจะกระทำเอง ต่อมาก็โดยให้เด็กได้รู้ถึงความหมาย เรียกว่า เข้าใจสิ่งที่ทำ ไม่ใช่ทำตามคำสั่ง แต่ทำเพราะรู้ว่าจะเกิดผลอย่างไรถ้าทำสิ่งนั้น อย่างไรก็ตาม การรู้ถึงความสำคัญและการรู้ถึงความหมายจำเป็นจะต้องอยู่ในพฤติกรรมที่ถูกต้องด้วย ดังนั้น การสาธิตการปฏิบัติที่ถูกต้องจึงสำคัญควบทุกเนื้อหาของจริยธรรม ครูต้องมุ่งไปที่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ให้มากกว่าวิชาการ ครูจำเป็นต้องแสดงแบบอย่างประกอบการสอน และให้นักเรียนฝึกกระทำตาม เป็นกิจกรรมสมมติเพื่อฝึกซ้อม คัดแปลง แก้ไข การปฏิบัติใหญ่ถูกต้อง ต่อจากนั้น ครูควรจัดให้มีการติดตามผล โดยอาจจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ผลของการสอนที่ผ่านมา อันจะนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งเป็นการจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อีกประการหนึ่ง ได้แก่ การสนับสนุนการใฝ่แรงจูงใจในพฤติกรรม ถูกต้อง ซึ่งได้แก่ การให้รางวัล หรือชมเชยในรูปแบบต่าง ๆ ตาม โอกาส เพื่อสร้างบรรยากาศของจริยธรรมที่ดีในโรงเรียน¹

ดังนั้น การปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาจึงควรกระทำอย่างมีระบบ มีการวางแผน เป็นขั้นตอน มีความตั้งใจจริงที่จะกระทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติให้ได้

นอกจากนี้ การสอนหรือการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬา ไม่ควรจัดสอนเป็นวิชา เฉพาะ แต่ควรแฝงอยู่อย่างเหมาะสมในกิจกรรมทุกอย่างของวิชาพลศึกษา โดยจัด ให้เป็นประสบการณ์จริง ซึ่งนักเรียนจะไม่รู้เลยว่ากำลังถูกสอนเรื่องน้ำใจนักกีฬา หรือที่เรียกว่า วิธีการซึมซับทางวัฒนธรรมตามธรรมชาติ (Cultural Osmosis)² ในลักษณะเช่นนี้ครูจะสอดแทรกแง่คิด แง่ปฏิบัติ เข้าไว้ในประสบการณ์ทุกอย่างของ กิจกรรมพลศึกษา นักเรียนจะเรียนรู้จากครูโดยทันที เมื่อเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น ดังนั้น ครูพลศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องใช้ความคิดและแสวงหาโอกาส อยู่เสมอที่จะสอดแทรกการสอนเรื่องน้ำใจนักกีฬาในชั่วโมงการ เรียนการสอนวิชา พลศึกษาอยู่นั้น³

¹วิศิษฎ์ จีระวุฒิ, "จริยธรรมสำหรับเด็กชั้นประถม," วารสารประชาศึกษา (เมษายน 2510) : 529.

²เอกวิทย์ ณ ถลาง, "วิตามินจริยศึกษา," วารสารประชาศึกษา (กรกฎาคม 2506) . 679.

³ภิกขุปัญญานันตะ, วิญญาณของความเป็นครู (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2519), หน้า 42.

การปลุกฝังเรื่องน้ำใจนักกีฬาที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้นั้นครูพลศึกษาจะต้องสอนให้ "เข้าถึงวิญญาณ"¹ ของนักเรียน หมายถึง การปลุกฝังให้เกิดความรู้สึกสำนึก รู้อึ้งความผิดถูกชั่วดีที่จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของเขา การสอนเช่นนี้ จะสามารถป้องกันพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้ เนื่องจากนักเรียนจะมีสติอยู่เสมอ ทำให้เกิดความรู้สึกเตือนในจิตใจขึ้น และเกิดความสำนึกถึงความถูกต้องได้เอง

วิธีสอนให้เข้าถึงวิญญาณของนักเรียนนั้น สมทรง บุญญฤทธิ์ ใค้แนะนำไว้ว่า "ครูจะต้องชี้แจงให้นักเรียนทราบเสียก่อนว่าสิ่งนั้นคืออะไร ทำไปทำไม จะทำอย่างไร และทำแล้วจะได้อะไร จากนั้นจึงให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งให้เขาได้มีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัตินั้นด้วยตนเอง และยิ่งกว่าอื่นใดทั้งสิ้นตัวครูเองจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ เช่นนั้นก่อนด้วย"²

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการปลุกฝังจริยธรรม ครูควรจะเป็นแม่แบบ ที่ถูกต้องเสียก่อน จะต้องมีความเป็นผู้เพียบพร้อมเสียก่อน เพื่อจะสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนได้ ไม่ใช่เป็นแค่เพียงพูดแต่ปากเท่านั้น สุจริต เพียรชอบ ใค้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

ในโรงเรียนนั้น ครูเป็นทั้งพี่ เพื่อน พ่อแม่ แพทย์ รวมทั้งเป็นผู้พิพากษาด้วย ครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนในทางวิชาการตามปกติเท่านั้น ครูยังต้องมีบทบาทในการอบรมบ่มนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความประพฤติ และลักษณะนิสัยอันดีงามอีกด้วย ซึ่งในค่านนี้ตัวครูเองควรจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีงาม และเป็นแบบฉบับที่ดีของนักเรียนและประชาชนทั้งใน คานความประพฤติ และการวางตนในคานคาง ๆ ด้วย³

¹สมทรง บุญญฤทธิ์, กลวิธีสอนจริยธรรม (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2523), หน้า 1-2.

²เรื่องเดียวกัน.

³สุจริต เพียรชอบ, "บทบาทของครูในสังคม," วารสารครุศาสตร์ (มิถุนายน - กันยายน 2514) : 110.

ดังนั้น การปลูกฝังจริยธรรมจะได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครู เป็นสำคัญ เฉพาะอย่างยิ่งครูพลศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าไม่มีวิชาใดที่สามารถสอน ประสพการณ์เกี่ยวกับจริยธรรมได้ดีกว่าวิชาพลศึกษา¹ เนื่องจากวิชาพลศึกษาเป็น วิชาที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นจริง เป็นห้องปฏิบัติการจริง และใน กิจกรรมเหล่านี้สามารถสอดแทรก คุณธรรมหรือจริยธรรมเข้าไปได้ทุกกรณีตามความ เหมาะสม² นอกจากนี้ในชั่วโมงการ เรียนวิชาพลศึกษาครูยังสามารถสังเกตการ แสดงออกทางพฤติกรรมแท้ของนักเรียนได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

การปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาจึงต้องอาศัยวิชาพลศึกษาเป็นหลัก ครูพลศึกษา จึงควรจะเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ และให้ความสนใจเป็นพิเศษ อีกทั้งควรจะมีการวางแผนและบรรจุเนื้อหา เรื่องน้ำใจนักกีฬาไว้ในบทเรียนทุกครั้ง

วิธีการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬานั้น ย่อมจะมีวิธีการแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับ ความถนัดของครูแต่ละคน และความเหมาะสมของสภาพนักเรียนในชั้นนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ก็ดี นักพลศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดในการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาแตกต่างกันออกไป เช่น กอง วิสุทธารมณฺ์ ท่านแนะนำว่า

ครูหรือผู้ฝึกสอนพลศึกษา จะสามารถปลูกฝังคุณธรรมของน้ำใจ นักกีฬาได้ โดยให้นักเรียนเล่นกีฬาเป็นประจำ สม่ำเสมอ และครู ต้องอบรมสั่งสอนในคិតที่สุด ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่บุงหรือสนับสนุน ให้เด็กเล่นผิดกติกา แต่ให้เล่นอย่างถูกต้องตามกติกา และสอนให้ ไม่แข่งขันกีฬาเพื่อให้ได้ชัยชนะแต่อย่างเดียว³

¹ Delbert Oberteuffer & Celests Ulrich, Physical Education (New York : Harper & Row Publishers, 1962), p. 187.

² Ibid.

³ กอง วิสุทธารมณฺ์, "การปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาในตัวนักเรียน," วารสาร สหศึกษา พลศึกษาและสันตนาการ (มกราคม 2523) : 7.

แชนเซลเลอร์ของมหาวิทยาลัยซีราคิวส์ (Chancellor of Syracuse University) รัฐนิวยอร์ก ในปี ค.ศ. 1932 ท่านมีวิธีการปลูกฝังให้นักกีฬาโดยจะจัดการอบรมเรื่องให้นักกีฬาให้กับผู้เล่น และผู้ฝึกหัดก่อนการแข่งขันทุกครั้ง ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาดังนี้

สำหรับผู้เล่น

1. เล่นกีฬาอย่างถูกต้องตามกติกา
2. ยอมรับในความสามารถของเพื่อนร่วมทีม
3. รู้จักเก็บอารมณ์
4. รักษาร่างกายให้สมบูรณ์อยู่เสมอ
5. กล้าหาญ อดทน เมื่อพ่ายแพ้
6. เก็บความรู้สึกหยิ่งทนงไว้เมื่อเป็นฝ่ายชนะ
7. มีจิตใจดี ความคิดสะอาดและสุขภาพแข็งแรง
8. เล่นกีฬา¹

สำหรับผู้ฝึกหัด เขาได้อบรมนักศึกษาถึงมารยาทในการดูกีฬาไว้ดังนี้

1. จงมีความรู้ดีกว่า ฝ่ายตรงข้ามของเราเป็นแชมป์มีเกียรติ เราต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ
2. จงยอมรับการตัดสินของกรรมการทุกกรณีโดยไม่มีข้อกังขาแต่ประการใด
3. ไม่แสดงอาการ โท่ ฮา ต่อผู้เล่นและกรรมการ
4. ไม่เปล่งเสียงหรือตะโกน เหยียดหยาม ยั่วเย้า เข้าไปในสนาม

แข่งขัน

---

¹William Brownoll, The Administration of Health and Physical Education (London : W.B. Saunder Co., 1934), pp. 476-480.

5. แสดงความนิยม ยกย่อง ผู้เป็นฝ่ายตรงข้ามที่เล่นได้ดี มีน้ำใจ
นักกีฬา โดยการปรบมือให้เกียรติ
6. ไม่พยายามก่อความวุ่นวายในความเห็นที่ขัดแย้งกับผู้เล่นในสนาม
7. สนับสนุนให้ได้รับชัยชนะอย่างชาวสะอาดเท่านั้น
8. จงรักที่จะดูการเล่น ไม่ใช่รักที่จะเห็นชัยชนะ
9. จงกระทำต่อคนอื่น เหมือนที่ปรารถนาให้เขากระทำต่อท่าน
10. จงชนะโดยปราศจากการโอ้อวด และพ่ายแพ้อย่างปราศจากการกล่าวร้าย¹

ฟรีแมน (Freeman) นักพลศึกษาท่านหนึ่ง เชื่อว่าการแข่งขันกีฬาสามารถฝึกความมีน้ำใจนักกีฬาได้ดีที่สุด และวิธีการแก้ปัญหาค้นที่บอกพร่องเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬานั้นให้ไขกุญแจที่ว่า "พระเจ้า (โค้ช) รักคนพ่ายแพ้" (The Lord (or Coach) loves a poor loses)² นั่นคือการให้ความสนใจเป็นพิเศษกับคนที่เห็นว่ามีปัญหา ไม่ใช่ทอดทิ้งพวกเขา หรือตีเคียนว่ากล่าวเขาต่อหน้าคนอื่น ๆ ทำให้เสื่อมเสียมากขึ้น หากแต่ใช้ความรัก ความสนใจและความใกล้ชิดเป็นฐานในการสอนเขาให้รู้ว่าควรปรับปรุงแก้ไขตนเองอย่างไรต่อไป

ในปี ค.ศ. 1963 โบวีเยอร์ (Bovyer) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องน้ำใจนักกีฬากับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาระดับ 4, 5 และ 6 จำนวน 13 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเพียงใด เมื่อได้รับการปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้เขาใช้วิธีปลูกฝังความ

---

¹William Brownoll, The Administration of Health and Physical Education, pp. 476-480.

²William H. Freeman, Physical Education in a Changing Society (U.S.A. : Houghton Mifflin Co, 1977), p. 213.

มีน้ำใจนักกีฬาให้กับเด็กด้วยการเล่านิทานเรื่องสั้นที่เกี่ยวกับน้ำใจนักกีฬาในลักษณะต่าง ๆ กันเป็นจำนวน 12 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปว่า ไม่มีความแตกต่างกันหรืออิทธิพลของการปลุกฝังเหล่านั้นไม่มีส่วนที่จะทำให้ความมีน้ำใจในเรื่องน้ำใจนักกีฬาเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจคำว่า น้ำใจนักกีฬาเพิ่มขึ้นกว้างขวางขึ้น และครูเองก็ได้รับวิธีสอนมากขึ้นด้วย นับว่ามีประโยชน์อย่างมากต่อเด็ก ๆ ต่อไปในอนาคต¹

ในปี ค.ศ. 1964 ลากี (Lakie) ได้ทำการวิจัยในเรื่องของทัศนคติของนักกีฬากลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับการแพ้นะในการแข่งขัน โดยสำรวจความเห็นจากนักกีฬาประเภทต่าง ๆ 6 ประเภท จำนวน 228 คน ผลของการสำรวจพบว่า ทัศนคติทางน้ำใจนักกีฬาจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้ควบคุมทีม หัวหน้าทีม และผู้ฝึกสอน และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน นั่นคือ ความมีน้ำใจนักกีฬาขึ้นอยู่กับหัวหน้าทีมและผู้ฝึกสอนเป็นสำคัญ²

ในปี ค.ศ. 1977 สมิท (Smith) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลระดับความมีน้ำใจนักกีฬาของนักกีฬาและโค้ชนักกีฬา ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งหญิงและชาย ตั้งแต่ระดับชั้นที่ 7 จนถึงระดับชั้นที่ 12 ของโรงเรียนรัฐบาลในรัฐหลุยเซียนา ในการศึกษาที่ใช้แบบทดสอบของ ฮาสกินส์ (Haskins Action Test) และแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่มด้วยกันคือ

¹Boveyer George, "Children's Concept of Sportmanship in The Fourth, Fifth and Sixth Grades," Research Quarterly 34 (October 1963) : 282-287.

²William L. Lakie, "Expressed Attitudes of Varians Droups of Atheleties Toward Athletic Competition," Research Quarterly 35 (December 1964) : 497-503.

- กลุ่มที่ 1 นักกีฬาชาย จำนวน 120 คน
- กลุ่มที่ 2 ไม่นักกีฬาชาย จำนวน 120 คน
- กลุ่มที่ 3 นักกีฬาหญิง จำนวน 120 คน
- กลุ่มที่ 4 ไม่นักกีฬาหญิง จำนวน 120 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้หญิงทั้งหมดมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่าชาย
2. กลุ่มนักกีฬาทั้งชายและหญิง และกลุ่มที่ไม่นักกีฬาทั้งชายและหญิง มีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาไม่แตกต่างกัน
3. นักกีฬาหญิงมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่านักกีฬาชาย
4. กลุ่มไม่นักกีฬาหญิงมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬามากกว่ากลุ่มไม่นักกีฬาชาย
5. ในแต่ละเพศ ประสิทธิภาพในการแข่งขันกีฬาไม่มีผลต่อการพัฒนาทัศนคติความมีน้ำใจนักกีฬาเลย¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹Essie Dell Smith, "Sportsmanship Evaluation of Athletes and Non-Athletes in Junior and Senior High School," Dissertation Abstracts International 38 (January 1978) : 4028-A.